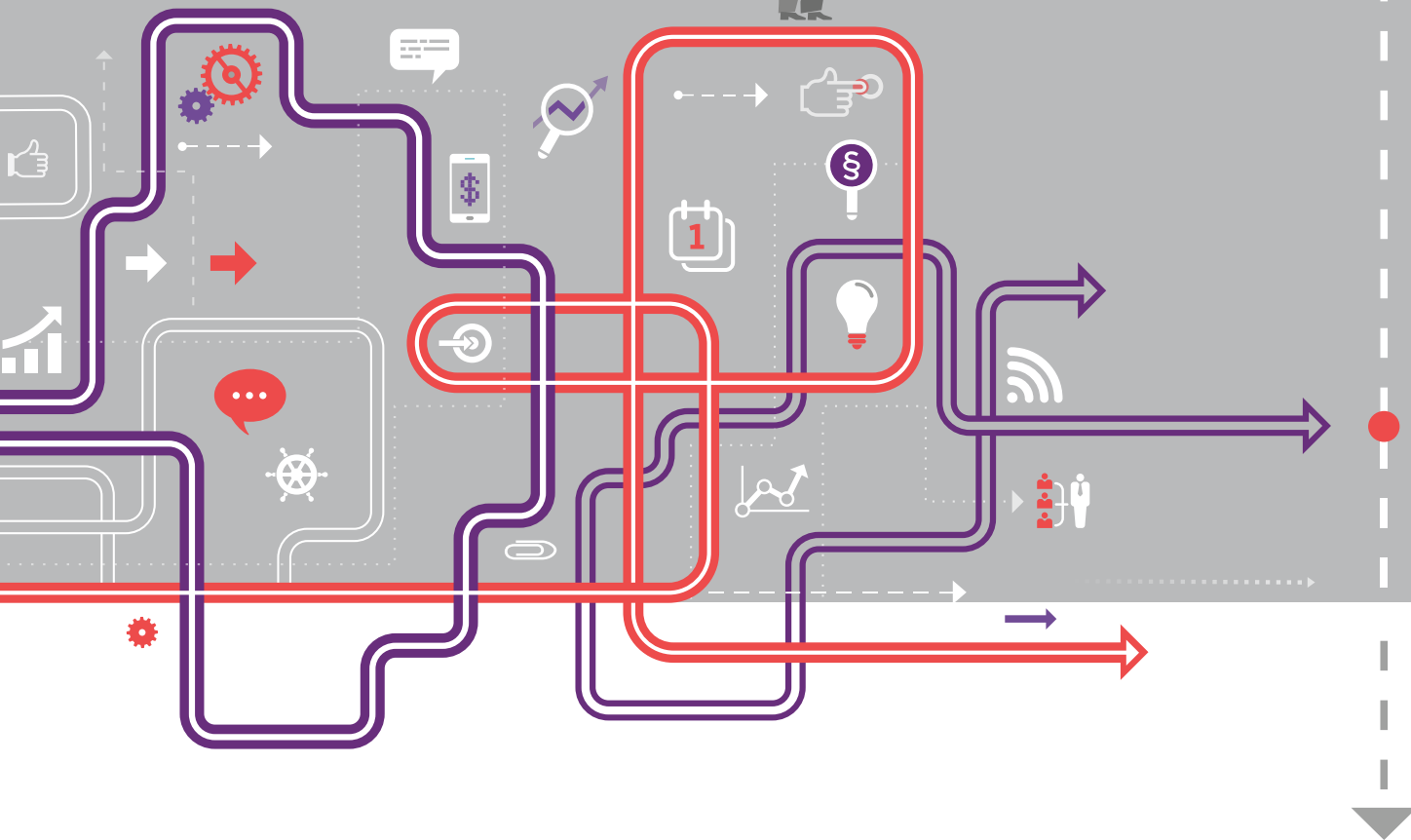

Przewodnik po deregulacji

odbiurokratyzowanie
szkolnictwa wyższego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Ustawa deregulacyjna ...3

Krajowe Ramy Kwalifikacji – prostsze opisy ...3

Zmiany w systemie oceny jakości dokonywanej przez Polską Komisję Akredytacyjną ...4

Obowiązki sprawozdawcze uczelni – ułatwienia ...4

POL-on – główne źródło informacji ...5

Konkursy przy zatrudnianiu kadry – prostsze procedury ...5

Oceny okresowe nauczycieli co 4 lata ...6

Elastyczne programy kształcenia ...6

Deregulacja warunków prowadzenia studiów ...7

Nowe zasady przyznawania stypendiów doktoranckich ...7

Pełna autonomia w tworzeniu studiów podyplomowych ...8

Nieodpłatny Jednolity System Antyplagiatowy ...8

Rezygnacja z limitów miejsc ...9

Kredyty studenckie – odbiurokratyzowanie procedur ...9

Prostsze zasady przyznawania pomocy materialnej ...10

Zasady zachowania uprawnień do nadawania stopni naukowych ...10

● Ustawa deregulacyjna

Odbiurokratyzowanie polskiej nauki i szkolnictwa wyższego jest jednym z moich priorytetów. W tej sferze wciąż funkcjonuje bowiem zbyt wiele rozwiązań prawnych powodujących nadmierne lub wręcz całkowicie zbędne obowiązki biurokratyczne, które mogą być usunięte bez szkody dla sprawnego działania uczelni i instytucji naukowych.

Jarosław Gowin,
4 lutego 2016 r.

Ustawa z dnia 23 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1311)

Ustawa deregulacyjna

Celem ustawy jest odciążenie nauki i szkolnictwa wyższego od nadmiernych obowiązków o charakterze biurokratycznym, zarówno w kontekście działalności naukowej i dydaktycznej uczelni, jak i wykonywania zadań o charakterze organizacyjnym lub zarządczym.

Ustawa znosi część obowiązków sprawozdawczych i informacyjnych związanych z koniecznością przedkładania oświadczeń, a także stosowania skomplikowanych procedur dotyczących działalności uczelni.

Ustawa zawiera również zmiany o charakterze porządkującym, wynikające z doświadczeń w stosowaniu niektórych przepisów z zakresu nauki i szkolnictwa wyższego oraz zapewniające spójność w obrębie tych unormowań.

Nowe przepisy obowiązują od dnia 1 października 2016 roku.

● Krajowe Ramy Kwalifikacji – prostsze opisy

Krajowe Ramy Kwalifikacji – prostsze opisy efektów kształcenia

● BYŁO:

Rozporządzenie w sprawie KRK zawierało obszarowe opisy efektów kształcenia, które jednocześnie stanowiły szczegółowe wytyczne dla stworzenia opisów kierunkowych efektów kształcenia. Uczelnie na ich podstawie opracowywały opisy efektów kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów.

Wiązało się to z koniecznością prowadzenia rozbudowanej dokumentacji programów kształcenia, w szczególności na potrzeby oceny jakości kształcenia. Zaczęły powstawać matryce odniesień efektów kształcenia, a także wewnętrzne procedury oraz sprawozdania dotyczące realizacji procesu kształcenia.

● JEST:

Uproszczone opisy efektów kształcenia odnoszące się do obszarów kształcenia, rezygnując z rozporządzenia w sprawie KRK. Opisy te określono w charakterystykach poziomów 6–8 drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, wydanych na podstawie ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji.

Nowe opisy obszarowe są prostsze i ogólniejsze od dotychczasowych. Do ich analizy nie są potrzebne skomplikowane matryce odniesień, a uproszczenia przepisów dokonano w taki sposób, że opisy efektów kształcenia przyjęte dotychczas przez uczelnie nie będą wymagać prac dostosowawczych.

DLACZEGO:

Zmniejszono biurokratyczne wymagania związane z procesem kształcenia, aby uczelnie koncentrowały się na skuteczności kształcenia i dbałości o jego jakość, a nie na tworzeniu rozbudowanej od strony formalnej dokumentacji.

Zmiany w systemie oceny jakości

Zmiany w systemie oceny jakości dokonywanej przez Polską Komisję Akredytacyjną

● BYŁO:

Dotychczas funkcjonował rozbudowany system przepisów związanych z zapewnieniem oraz oceną jakości kształcenia. Jednocześnie uczelnie wytworzyły rozbudowane procedury wewnętrzne, mające szczegółowo dokumentować, głównie na użytek oceny zewnętrznej, ich starania o dobrą jakość kształcenia.

● JEST:

Zrezygnowano z oceny instytucjonalnej, a Polska Komisja Akredytacyjna dokonuje wyłącznie oceny programowej, tj. oceny jakości kształcenia na kierunkach studiów. Nastąpiło wyraźne oddzielenie weryfikacji spełnienia formalnych aspektów prowadzenia studiów od merytorycznej oceny tych elementów, które mają bezpośredni wpływ na jakość kształcenia. Polska Komisja Akredytacyjna, przeprowadzając ocenę programową, skoncentruje się na badaniu kwestii merytorycznych związanych z jakością kształcenia w jednostce. Natomiast weryfikacja formalna będzie oparta o dane zbierane w Systemie POL-on.

DLACZEGO:

Odformalizowanie procesu oceny jakości ma na celu umożliwienie Polskiej Komisji Akredytacyjnej dokonywania merytorycznej analizy programów kształcenia podczas ocen jakości prowadzonych studiów. Komisja powinna oceniać skuteczność działania systemu zapewniania jakości kształcenia, a nie formalny opis jego funkcjonowania.

Mniej obowiązków sprawozdawczych uczelni

Mniej obowiązków sprawozdawczych uczelni, łatwiejszy dostęp do przepisów wewnętrznych uczelni, brak obowiązku przesyłania ich do MNiSW

● BYŁO:

Uczelnie były zobowiązane do przekazywania ministrowi uchwał dotyczących statutów, regulaminów studiów i studiów doktoranckich, zasad i warunków rekrutacji. Ponadto, musiały informować ministra w formie papierowej o dodatkowym miejscu pracy nauczyciela akademickiego. Jednocześnie wprowadzały te informacje do Systemu POL-on.

● JEST:

Uczelnie nie muszą już wykonywać części obowiązków sprawozdawczych i informacyjnych, tzn. nie muszą już przysyłać ministrowi statutów, regulaminów studiów i studiów doktoranckich oraz uchwał rekrutacyjnych. Uchwały w powyższych sprawach mają być natomiast obowiązkowo zamieszczane na stronie internetowej uczelni. Zniesiono obowiązek informowania ministra o dodatkowym miejscu pracy nauczyciela akademickiego. Zrezygnowano też z konieczności przekazywania przez uczelnie planów rzeczowo-finansowych do Ministerstwa Finansów. Głównym źródłem informacji o uczelniach i ich działalności jest System POL-on.

DLACZEGO:

Zmiany mają na celu wyeliminowanie zbędnych obowiązków o charakterze administracyjnym i odciążenie uczelni. Rozwiązanie to umożliwia zarazem wszystkim zainteresowanym uzyskanie bezpośredniego dostępu do aktualnych przepisów wewnętrznych uczelni dotyczących organizacji kształcenia.

● POL-on – główne źródło informacji

POL-on – główne źródło informacji o uczelniach i ich działalności oraz źródło danych do podziału dotacji

● BYŁO:

Dotychczas uczelnie przekazywały sprawozdania z danymi statystycznymi do GUS oraz niezależnie składały sprawozdania i uzupełniały dane w Systemie POL-on.

● JEST:

Głównym źródłem informacji o uczelniach i ich działalności będzie System POL-on. Proces wypełniania sprawozdań będzie w znacznym zakresie zautomatyzowany. Docelowo nastąpi przejście gromadzenia większości danych statystycznych przez System POL-on.

Sytuacja przejściowa będzie miała miejsce tylko w przypadku pozyskiwania danych za rok 2016. Począwszy od 2017 r. System POL-on będzie źródłem danych niezbędnych do podziału dotacji podmiotowych.

DLACZEGO:

Zmiana ma na celu wyeliminowanie podwójnej sprawozdawczości i odciążenie uczelni przy wypełnianiu obowiązku sprawozdawczości wymaganej przez GUS, w ramach statystyki publicznej.

● Konkursy przy zatrudnianiu nowego nauczyciela w uczelni

Konkursy przy zatrudnianiu nowego nauczyciela w uczelni

● BYŁO:

Zawarcie każdej kolejnej umowy o pracę w uczelni publicznej, na czas określony lub nieokreślony, w wymiarze przekraczającym połowę pełnego wymiaru czasu pracy, jak i każda zmiana stanowiska albo podwyższenie dotychczasowego wymiaru zatrudnienia, poprzedzane były konkursem na zatrudnienie. Powodowało to szereg utrudnień w zakresie naturalnego awansu zawodowego, a także przeprowadzanie fikcyjnych konkursów w celu awansowania wybranego pracownika oraz w przypadkach kontynuacji dotychczasowego zatrudnienia.

Ponadto nauczyciel akademicki podejmujący pracę w placówce oświatowej musiał uzyskać zgodę rektora uczelni.

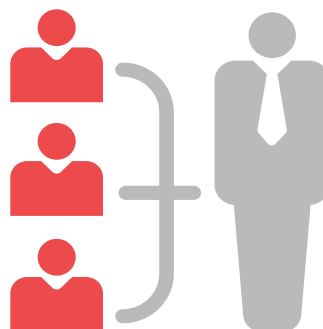
● JEST:

Ograniczono konieczność przeprowadzenia konkursu jedynie do przypadku zatrudniania nowego nauczyciela w uczelni.

Uproszczono procedurę zatrudniania na stanowisku profesora nadzwyczajnego. Ponadto, mając na uwadze fakt, iż wiele uczelni prowadzi szkołę lub placówkę oświatową, a także to, iż wielu nauczycieli akademickich pracuje w szkołach, zdecydowano, że praca w charakterze nauczyciela w tego rodzaju placówce, nie będzie wymagała uzyskania zgody rektora.

DLACZEGO:

Dotychczasowe wymogi generowały zbędne obciążenia biurowe. Ich zniesienie uprości funkcjonowanie uczelni, umożliwi łatwiejsze awansowanie nauczycieli akademickich na poszczególne stanowiska w szkole wyższej.

Oceny okresowe nauczycieli co 4 lata

Oceny okresowe nauczycieli co 4 lata

● BYŁO:

Wymagana przepisami prawa częstotliwość ocen nauczycieli akademickich powodowała nieustanny proces weryfikacji ich pracy, w związku z procedurami realizowanymi w uczelni w różnym czasie.

● JEST:

Dostosowano rytm ocen okresowych wykonywania obowiązków zawodowych nauczyciela akademickiego do rytmu ocen ich dorobku, dokonywanych w związku z oceną parametryczną jednostki naukowej, wynikających z przepisów o finansowaniu nauki.

Oceny pracy nauczycieli akademickich będą dokonywane co cztery lata. Natomiast ocena dokonywana przez studentów i doktorantów, w zakresie wypełniania przez nauczycieli akademickich obowiązków dydaktycznych, będzie dokonywana co najmniej raz w roku, a nie (jak dotychczas) po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych.

Pozostawiono możliwość dokonywania ocen pracy nauczycieli akademickich w każdym czasie – na wniosek kierownika jednostki organizacyjnej, w której zatrudniony jest nauczyciel akademicki

DLACZEGO:

Rozwiązania te spowodują zmniejszenie częstotliwości przeprowadzania ocen pracy oraz wykorzystywanie ich wyników w ramach dwóch procesów. Nastąpi znaczne zmniejszenie obowiązków, zarówno po stronie ocenianych pracowników, jak i obsługujących te procesy pracowników administracyjnych uczelni.

Deregulacja warunków prowadzenia studiów

Deregulacja warunków prowadzenia studiów – elastyczne programy kształcenia

● BYŁO:

Dotychczas istniały rozbudowane wymagania, które usztywniały program studiów poprzez konieczność wyszczególnienia wielu typów zajęć z obowiązkiem przypisania im punktów ECTS.

Ponadto, obowiązkowa realizacja zajęć z wychowania fizycznego na studiach niestacjonarnych była utrudniona z powodu uwarunkowań organizacyjnych tego rodzaju studiów.

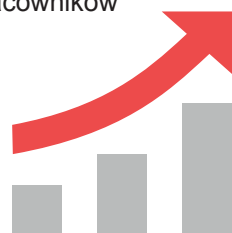
● JEST:

Uczelnie mogą bardziej elastycznie konstruować programy kształcenia. Zrezygnowano ze szczegółowych wymagań dotyczących programu studiów. Ograniczono obowiązek organizowania zajęć z wychowania fizycznego jedynie do studiów stacjonarnych pierwszego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich i zrezygnowano z konieczności określenia przez uczelnię łącznej liczby punktów ECTS za te zajęcia.

Uelastyczniono zakres zmian mających na celu doskonalenie programu kształcenia, które uczelnie może wprowadzać w trakcie cyklu kształcenia. Dotychczasowe programy kształcenia pozostaną w mocy, a uczelnie mogą wprowadzać zmiany w ramach doskonalenia programów kształcenia.

DLACZEGO:

Zmiany wprowadzone zostały w celu ograniczenia obciążeń biurowych związanych z procesem kształcenia, a także aby uczelnie mogły szybciej reagować na zmiany i dostosowywać kształcenie do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego.

● Deregulacja warunków prowadzenia studiów

Deregulacja warunków prowadzenia studiów – minimum kadrowe „1 + 5” dla studiów praktycznych pierwszego stopnia

● BYŁO:

Dotychczas minimum kadrowe dla kierunku studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym stanowiło co najmniej 3 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej 6 nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora.

● JEST:

Na studiach pierwszego stopnia o profilu praktycznym minimum kadrowe stanowić będą: co najmniej 1 samodzielny nauczyciel akademicki oraz co najmniej 5 nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Nauczyciele akademicy wchodzący w skład minimum kadrowego będą musieli być zatrudnieni w uczelni jako podstawowym miejscu pracy. W dalszym ciągu, w przypadku studiów o profilu praktycznym – bez względu na poziom kształcenia – do minimum kadrowego mogą być zaliczone (na zasadach określonych w ustawie) także osoby, posiadające znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią w dziedzinach związanych z kierunkiem studiów – również w przypadku, gdy uczelnia nie jest ich podstawowym miejscem pracy.

DLACZEGO:

Zmiany wprowadzone zostały w celu utrzymania kierunków studiów, pożądanego z punktu widzenia rozwoju gospodarczego mniejszych ośrodków, zapewnienia jak najlepszej realizacji kształcenia na kierunku studiów o profilu praktycznym.

● Nowe zasady przyznawania stypendiów doktoranckich

Nowe zasady przyznawania stypendiów doktoranckich

● BYŁO:

Zgodnie z raportem NIK, zbyt duża liczba doktorantów nie uzyskiwała w uczelni żadnych środków finansowych, a zatem zmuszona była do podejmowania pracy. Ponadto w ocenie NIK, zbyt duża liczba doktorantów odbywała niestacjonarne studia doktoranckie i z tego względu nie angażowała się w badania naukowe, co obniżało efektywność i jakość studiów doktoranckich.

● JEST:

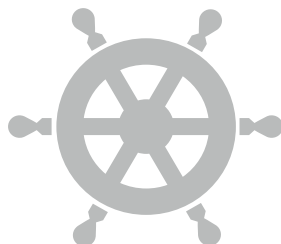
Wprowadzono mechanizmy limitujące liczbę doktorantów w jednostkach prowadzących studia, mające zastosowanie od naboru na rok akademicki 2017/2018, w szczególności zasadę proporcjonalności liczby studiujących na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Ponadto, określając liczbę doktorantów władze jednostki prowadzącej studia doktoranckie będą zobowiązane do ustalenia liczby doktorantów tak, aby liczba uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich, którym przyznano stypendium doktoranckie, nie była mniejsza niż 50% liczby uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich ogółem. Oznacza to, że co najmniej połowa doktorantów odbywających stacjonarne studia doktoranckie, będzie uzyskiwała stypendium doktoranckie.

DLACZEGO:

Zapewniono warunki do podniesienia jakości studiów doktoranckich, a także zwiększenia liczby doktorantów, którzy uzyskują stypendia. Ponadto, wprowadzone zmiany określają warunki uzyskiwania stypendiów dla osób, które już odbywają studia doktoranckie.

● Pełna autonomia w tworzeniu studiów podyplomowych

Pełna autonomia w tworzeniu studiów podyplomowych

● BYŁO:

Uczelnia mogła prowadzić studia podyplomowe w zakresie obszaru kształcenia, z którym związany był co najmniej jeden kierunek studiów prowadzony przez uczelnię. Do prowadzenia studiów, których program wykraczał poza zakres takiego obszaru kształcenia, potrzebna była zgoda ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego wydana po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

● JEST:

Uczelnie nie muszą już występować o zgodę na prowadzenie studiów podyplomowych.

DLACZEGO:

Zwiększono swobodę w kształtowaniu oferty studiów podyplomowych, odbiurokratyzowano organizację tych studiów, co wpłynie na zwiększenie oferty edukacyjnej.

● Nieodpłatny Jednolity System Antyplagiatowy

Nieodpłatny Jednolity System Antyplagiatowy

● BYŁO:

Do sprawdzania pisemnych prac dyplomowych przed ich obroną, uczelnie były obowiązane wykorzystywać istniejące na rynku polskim programy antyplagiatowe. Generowało to koszty po stronie uczelni związane z zakupem i administrowaniem odpowiednim systemem antyplagiatowym.

● JEST:

Od roku akademickiego 2018/2019 uczelnie będą zobowiązane do sprawdzania pisemnych prac dyplomowych przed egzaminem dyplomowym z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego, który będzie udostępniał minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego. Nowe regulacje gwarantują uczelniom nieodpłatne korzystanie z Jednolitego Systemu Antyplagiatowego.

DLACZEGO:

Jednolity System Antyplagiatowy zapewni uczelniom kompleksowe wsparcie przy sprawdzaniu prac dyplomowych w zakresie wykrywania plagiatów oraz zagwarantuje ujednoczenie kryteriów sprawdzania prac dyplomowych.

● Rezygnacja z limitów miejsc dla osób podejmujących

Rezygnacja z limitów miejsc dla osób podejmujących studia na kolejnym kierunku

● BYŁO:

Senaty uczelni musiały określać liczbę miejsc na poszczególnych kierunkach studiów stacjonarnych na dany rok akademicki dla osób, dla których będzie to kolejny kierunek studiów stacjonarnych w uczelni publicznej.

Kandydaci na takie studia oraz studenci przenoszący się z innej uczelni mieli obowiązek składania oświadczeń o ukończeniu lub kontynuowaniu studiów na innym kierunku studiów stacjonarnych w uczelni publicznej.

● JEST:

Zrezygnowano z przepisów limitujących w uczelni liczbę miejsc dla osób podejmujących studia stacjonarne na kolejnym kierunku.

Zniesiono obowiązek składania przez kandydata na studia stacjonarne w uczelni publicznej oraz studenta przenoszącego się z innej uczelni oświadczenia o ukończeniu lub kontynuowaniu studiów na innym kierunku studiów stacjonarnych w uczelni publicznej.

DLACZEGO:

Zrezygnowano z regulacji, które stanowiły zbędny obowiązek biurokratyczny i nie znajdowały uzasadnienia w związku ze zniesieniem w 2014 roku odpłatności za studia stacjonarne na drugim i kolejnym kierunku studiów.

● Odbiurokratyzowanie procedur

Odbiurokratyzowanie procedur udzielania kredytów studenckich

● BYŁO:

Do okresów, w których nie wypłaca się rat pożyczek i kredytów studenckich, zaliczały się wyłącznie urlopy udzielone zgodnie z regulaminem studiów.

O kredyt mogły się ubiegać wyłącznie osoby posiadające status studenta lub doktoranta.

Termin składania wniosków upływał z dniem 15 listopada, co powodowało, iż umowy o kredyt były zawierane w okresie od stycznia do marca kolejnego roku. Student miał do wyboru jedynie dwie raty kredytu – 600 lub 800 zł miesięcznie, a także nie miał możliwości zmiany wysokości raty kredytu w trakcie umowy.

● JEST:

Określono wcześniejszy termin składania wniosków (od dnia 15 sierpnia) oraz umożliwiono składanie wniosków osobom ubiegającym się o przyjęcie na studia.

Maksymalna wysokość dochodu na osobę w rodzinie uprawniająca do otrzymania kredytu na dany rok została określona w rozporządzeniu, a więc jest znana przed rozpoczęciem terminu składania wniosków.

W związku z powyższym, banki mogą wcześniej rozpatrywać wnioski, a zawieranie umów jest możliwe od października (najpóźniej do dnia 31 grudnia). Skraca to procedurę ubiegania się o kredyt o trzy miesiące.

Zmiana wysokości rat kredytu jest możliwa w trakcie trwania umowy, także dla dotychczasowych kredytobiorców. Ponadto, rozszerzono zakres miesięcznej wysokości kredytu o dwie raty – 400 i 1000 zł, co powoduje lepsze dopasowanie finansowania do sytuacji materialnej studenta lub doktoranta i kosztów studiowania w danym ośrodku akademickim.

DLACZEGO:

Zmiany mają na celu uelastyczenie i odbiurokratyzowanie procedur udzielania kredytów studenckich.

Prostsze zasady przyznawania pomocy materialnej

Prostsze zasady przyznawania pomocy materialnej dla studentów i doktorantów

● BYŁO:

Uczelnia mogła przeznaczyć na stypendia rektora dla najlepszych studentów nie więcej niż 40% środków dotacji przeznaczonej łącznie na te stypendia oraz stypendia socjalne i zapomogi.

● JEST:

Począwszy od dnia 1 stycznia 2017 r. uczelnia, w ramach środków uczelnianego funduszu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów, będzie mogła przeznaczyć do 60% środków na stypendia rektora dla najlepszych studentów.

Uproszczone zasady przyznawania stypendium rektora dla najlepszych studentów na pierwszym roku studiów.

DLACZEGO:

Zmiany umożliwiają uczelniom bardziej efektywne wykorzystanie funduszu na pomoc materialną, w szczególności w sytuacji, gdy potrzeby socjalne studentów zostały w pełni zabezpieczone poprzez przyznanie stypendiów socjalnych i zapomóg, a jednocześnie zwiększono dostęp do wsparcia dla najzdolniejszych studentów rozpoczynających studia.

Zasady zachowania uprawnień do nadawania stopni

Zasady zachowania uprawnień do nadawania stopni naukowych w przypadku przekształcenia jednostek organizacyjnych uczelni

● BYŁO:

Dotychczas nie było określonych zasad zachowania uprawnień do nadawania stopni naukowych w następstwie przekształcenia jednostek organizacyjnych uczelni. W związku z powyższym musiały one występować z nowym wnioskiem o nadanie uprawnienia do Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów.

● JEST:

Przewidziano możliwość zachowania uprawnienia do nadawania stopnia naukowego w przypadku zmiany nazwy jednostki organizacyjnej uczelni, włączenia takiej jednostki do innej jednostki organizacyjnej, połączenia jednostek organizacyjnych uczelni oraz podziału jednostki organizacyjnej uczelni.

O wskazanych zmianach rektor szkoły wyższej zobowiązany jest jedynie zawiadomić Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów.

DLACZEGO:

Wprowadzone zmiany mają na celu ułatwienie zachowywania uprawnień do nadawania stopni naukowych oraz stopni w zakresie sztuki, przez jednostki organizacyjne posiadające te uprawnienia i spełniające warunki do ich posiadania, a podlegające różnego rodzaju przekształceniom.

